

ВОЈИСЛАВ МАКСИМОВИЋ (1935–2024)

In memoriam

У уторак, 27. августа 2024. године у Београду, заувјек нас је напустио академик Војислав Максимовић, професор емеритус на Катедри за библиотекарство Филозофског факултета у Источном Сарајеву. Отишао је тихо и достојанствено, оставивши за собом тугу и празнину – људску и научну. Сахрањен је 31. августа у Јошаници код Фоче. Сјећајући га се с топлином и одајући му почаст, на пут у вјечност, уз породицу, испратили су га бројни пријатељи, колеге, сарадници, суграђани и многе личности из јавног, политичког и културног живота.

Животни пут Војислава Максимовића почео је 4. августа 1935. године у Цвилину код Фоче. Основну школу завршио је у Фочи, а гимназију је похађао у Београду и Сарајеву. Академску каријеру започео је у Сарајеву, када је 1960. године дипломирао на Групи за јужнословенске књижевности и српскохрватски језик Филозофског факултета. Докторску дисертацију *Књижевнокритички рад Јована Кршића* одбранио је 5. јуна 1975. године на истом Факултету, гдје је постао доцент на Одсјеку за општу књижевност и библиотекарство, затим је стекао звање ванредног, а 1984. и звање редовног професора.

Упоредо са наставним радом на Филозофском факултету у Сарајеву интензивно се бавио истраживањем националне културне, књижевне и историјске прошлости и писањем прозних дјела. Иза себе је оставио изузетно значајно и богато књижевно и научно дјело. Уз то се неуморно бавио и уређивачким и приређивачким радом.

За књижевни и научни рад добио је низ истакнутих награда и признања, као што су: награда града Сарајева (1971), награда Издавачког предузећа „Свјетлост“ у Сарајеву (1972), награда СР БиХ (1981), награда „Лаза Костић“ у Новом Саду (1995). Носилац је и највећих одликовања Републике Српске, за укупан друштвени, политички и културни рад: Ордена Републике Српске са лентом (1994) и Ордена Немањића (1996).

Пензионисан је 2003. године. Сенат Универзитета у Источном Сарајеву 25. марта 2009. додијелио му је звање професора емеритуса на приједлог Катедре за општу књижевност и библиотекарство.

Проф. Војислав Максимовић је био велики патриота и једна од најзаслужнијих личности за очување српског националног и културног идентитета у Босни и Херцеговини. Цијели свој живот је посветио томе. Чак и у времену када се национална припадност није смјела јавно истицати, имао је храбрости да са четрнаест српских интелектуалаца оснује Српско просвјетно и културно друштво „Просвјета” у Сарајеву, на Видовдан 1990. године. Др Војислав Максимовић био је и први предсједник Друштва, а истовремено је био и предсједник Главног одбора. Функцију предсједника обављао је до 2001. године, а до краја живота био је члан Главног одбора и почасни предсједник „Просвјете”. Као активан свједок, учествовао је у свеукупним њеним досадашњим активностима. Својим несебичним радом дао је велики допринос раду Друштва. Покренуо је и издавање *Календара*, традиционалне „Просвјетине” годишње публикације, којом се изражава, његује и афирмише српска културна мисао у народу. Први број објављен је 1992. године у тиражу од 10.000 примјерака. Максимовић је приредио све *Просвјетине календаре* који су објављени у периоду од 1992. до 2024. године и тако се придружио незаборавним приређивачима српских календара Захарију Орфелину, Вуку Стефановићу Карацићу, Димитрију Давидовићу, као и *Просвјетиним* приређивачима Светозару и Владимиру Ђоровићу, Ристу Радуловићу и Перу Слијепчевићу. На његову иницијативу, у 1997. години покренута је едиција „Просвјетино књижевно коло”, стална и озбиљна серија књига у препознатљивој опреми. „Просвјетино књижевно коло” утемељено је *Изабраним сјисима владике Николаја Велимировића*, које је приредио проф. Војислав Максимовић. До данас је у овој едицији публиковано тридесет и шест књига. Максимовић је објавио три монографије о „Просвјети”: *Библиографија друштва 'Просвјета': 1902–2002* (Српско Сарајево, 2002), *Хроника нове 'Просвјете': 1990–2010* (Пале, 2010) и *Пољеди свједока и учесника: двадесет и пет година нове 'Просвјете': 1990–2015* (Пале, 2016). У овим књигама професор Максимовић, са прецизношћу врсног библиографа, доноси попис свих објављених „Просвјетиних” публикација, затим, хронолошким редослиједом збивања, настоји да сачува од заборава све важне догађаје везане за „Просвјету”, као и људе који су својим несебичним залагањем дали новој „Просвјети” неопходне подстреке и вриједне садржаје. Ове публикације су изузетно значајне за истраживаче српске културне историје, а могу да заинтересују и ширу читалачку публику за Српско просвјетно и културно друштво „Просвјета” о коме се у нашој културној јавности не зна довољно колико оно то заслужује.

Војислав Максимовић био је несвакидашњи визионар. Почетком грађанског рата у БиХ, у тешким временима, временима великих сеоба, био је један од иницијатора оснивања Универзитета у Источном Сарајеву, увиђајући како је то један од видова задржавања и опстанка српског народа на територији западно од Дрине. Тек данас се види колико је та његова визија била значајна за очување и просперитет Републике Српске. Новооснованом Универзитету био је први ректор. Функцију ректора обављао је од септембра 1992. до 15. априла 2000. године. Са сарадницима и уз подршку власти Републике Српске, основао је 13 факултета и три академије у девет општина и градова Републике Српске. Посебну пажњу посветио је развоју научне мисли на Универзитету, те је организовао бројне научне скупове и покренуо часопис *Васељена* (1995–2000) у сарадњи са проф. др Митром Миљановићем.

Великим залагањем професора Војислава Максимовића и професора Славка Леовца на Филозофском факултету у Српском Сарајеву, основан је Одсјек за општу књижевност и библиотекарство академске 1997/1998. године. Схватајући значај школовања кадрова за развој библиотекарства, проф. Максимовић уложио је велики напор да формира и окупи наставнички кадар из области библиотекарства. Свим несвршеним студентима основних и постдипломских студија сарајевског Филозофског факултета омогућено је да на новој катедри наставе и окончају своје студије.

У вишедеценијском преданом научноистраживачком раду проф. Максимовић бавио се различитим књижевно-историјским и библиографским темама, али уз то он је писао и умјетничку књижевност. Иза њега је остао импозантан опус који броји преко хиљаду научних радова и око седамдесет књига. Са пуно ентузијазма писао је и стварао све до посљедњег даха. Иза њега је остало више рукописа и ратних дневника, који ће, надам се, ускоро угледати свјетлост дана.

Једна од највећих научних окупација професора Максимовића била је библиографија. Уочио је недостатке теоријских текстова о њој те указао како њен спори развој смета афирмацији струке у оквирима развоја других научних дисциплина. Зато се детаљно посветио изучавању ове дисциплине и у теоријском и у практичном смислу, па је захваљујући њему, и наша наука добила озбиљне уџбенике и моно-

графије из ове области. Бити универзитетски професор за њега је, између осталог, значило написати књигу за свој предмет. Тако је поред библиографија објављена и књига *Научни њушокази*, у којој су описане теорија, методи и техника научноистраживачког рада (Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 2014), прилагођена силабусу за овај предмет. Она обухвата укупан научни поступак у настајању неког дјела. У наставни програм је уврштена као обавезна литература студентима мастер студија, као препорука младим истраживачима који тек улазе у свијет науке.

Војислав Максимовић је поред узорног научног рада, остварио и изузетну наставничку каријеру и својим педагошким и стручним ангажманом допринио образовању бројних генерација професора и млађих истраживача. На Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву, на основним студијама предавао је Стару српску књижевност, Општу књижевност 2, (Роман 1) и Библиографију, а на мастер студијама Методологију и технику научноистраживачког рада.

Била сам студент професора Максимовића на сва три циклуса студија. Активно је учествовао у мом академском стасавању од дипломског и магистарског рада до докторске дисертације. Сматрам великом привилегијом то што сам имала прилику да учим од њега. Био је озбиљан и прецизан научник, увијек спреман да млађим колегама пружи помоћ и охрабрење у виду драгоцјених сугестија у погледу методологије и технике научног рада, упућивања на адекватне научне изворе и литературу и слично. Мотивисао нас је да учествујемо на научним скуповима, да пишемо и објављујемо научне радове и књиге. Здушно је подржавао отвореност, научну акрибичност и ширину интересовања. Усмјеравао нас је да се у својим научноистраживачким радовима бавимо темама из културне прошлости Босне и Херцеговине: историјом библиотека, историјом периодике, српским писцима, библиографијама и културним прегаоцима, како би се свеукупна историја српске културе пратила у континуитету. Уз такве његове смјернице одабрала сам теме магистарског рада и докторске дисертације. На иницијативу и препоруке професора Максимовића објављена је и моја прва књига о Српској централној библиотеци „Просвјета” (1911–2010) у издању „Просвјете”, као 26. књига у едицији Просвјетино књижевно коло. Иначе, то је била и тема мог магистарског рада, у чијој је комисији био и проф. Максимовић. Након публиковања, књига је промовисана на београдском сајму књига, а о њој је професор говорио са великим похвалама. Дугујем му велику захвалност због свега наведеног, а посебно због похвала

изречених о мом научном првенцу. Велики је то подстрек за једног младог научника, у звању вишег асистента. У тим ријечима пронашла сам, а и даље проналазим мотивацију и инспирацију за континуирани научни рад и усавршавање.

Проф. Максимовић је био изузетан библиофил. Памтићемо његове доласке на факултет и кожну торбу пуну књига. Великодушно нам је поклањао своје књиге и „Просвјетине“ *Календаре*. Волио је књиге, био је окружен њима у канцеларији, стану и викендици. Заувјек ће нам остати у памћењу призор драгог професора који прије наставе сједи у свом кабинету листајући дневну штампу. У том кабинету примао нас је увијек ведар и расположен за срдачан пријатељски разговор, савјет, подршку. Имали смо привилегију да стасавамо уз њега и да учимо од њега. Данас, када га више нема, остаје нам да, уз дубоко поштовање, његујући успомену, дамо све од себе да будемо што бољи како га не бисмо изневјерили. Професор Максимовић није више са нама, али живјеће заувјек у нашим сјећањима и у нашим срцима, а послије нас о њему ће свједочити дјела која је оставио за будуће генерације.

Нека почива у миру.

Бојана М. Ласица
Универзитет у Источном Сарајеву
Филозофски факултет
bojana.lasica@ffuis.edu.ba